

Middelengebruik: Cannabisgebruik

Inleiding

Cannabisgebruik geeft zowel gezondheidsrisico's, psychosociale gevolgen als wettelijke consequenties^{1,2}. Frequent gebruik van cannabis wordt geassocieerd met slechte eindresultaten op school, lager inkomen, werkloosheid en een lagere inschatting van de levensvreugden³ en een verhoogd risico op psychotische aandoeningen⁴.

De Vlaamse gezondheidsdoelstelling beoogt dat tegen 2015 bij personen van 18 jaar en jonger, het percentage dat ooit **cannabis of een andere illegale drug** heeft gebruikt, niet hoger mag zijn dan 14%.

Methodologie

Voor de algemene informatie over de studie Jongeren en Gezondheid en de socio-demografische gegevens van de steekproef van de leerlingen tussen 11 en 18 jaar wordt verwezen naar de desbetreffende factsheets op www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be.

De vragen over cannabisgebruik werden alleen in het secundair onderwijs bevraagd. Er wordt gevraagd naar ooit gebruik (in heel je leven) en het gebruik in de laatste 30 dagen.

- Heb je ooit al cannabis (marihuana, joints) gebruikt? (alleen sec. onderwijs)

	nooit	1 of 2 dagen	3 tot 5 dagen	6 tot 9 dagen	10 tot 19 dagen	20 tot 29 dagen	30 dagen of meer
In heel je leven	0	0	0	0	0	0	0
Gedurende de laatste 30 dagen	0	0	0	0	0	0	0

Daarnaast werd op dezelfde manier het ooit-gebruik van een aantal andere illegale middelen bevraagd, zijnde XTC, amfetamines (speed, pep), heroïne, medicatie om high te worden, cocaïne, snuifmiddelen (lijm, verdunner, ...), LSD en tripmiddelen, en andere drug. Deze komen niet aan bod in dit factsheet, maar gegevens kunnen opgevraagd worden.

Deze vragen werden op dezelfde wijze bevraagd in 2006 en 2010. Ervoor werd ook cannabisgebruik en andere illegale drugs bevraagd maar met andere antwoordcategorieën (nooit, 1-2 keer, 3 keer of meer, ken ik niet).

¹ MacCoun RJ. Drugs and the law: a psychological analysis of drug prohibition. Psychological Bulletin 1993, 113: 497-512.

² Rey J. M., Sawyer M., Raphael B., Patton G. C., Lynskey M. Mental health of teenagers who use cannabis. Br J Psychiatry 2002; 180: 216-21.

³ Fergusson DM, Boden JM. Cannabis use and later life outcomes. Addiction 103, 969-976, 2008.

⁴ Moore, T. et al. (2007). Cannabis use and risk of psychotic or affective mental health outcomes: a systematic review. Lancet, 370(9584), 319-328.

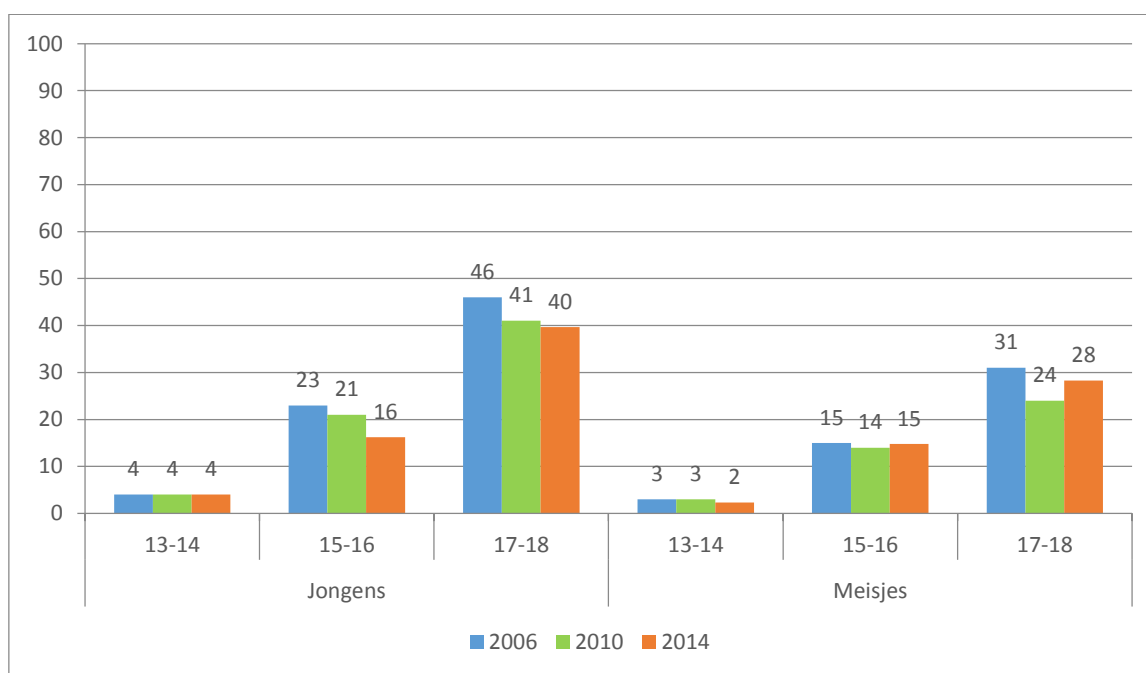
Bij het analyseren van deze vragen werden de leerlingen uitgeselecteerd die positief antwoordden op het gebruik van een fictieve drug, namelijk baltok.

Resultaten

Ooit gebruik van cannabis

In 2014 geven significant meer jongens dan meisjes aan dat ze ooit cannabis gebruikt hebben: 19,2% van de jongens in vergelijking met 15,2% van de meisjes ($\chi^2 = 18,3$; $df = 1$; $p < 0,001$). In vergelijking met 2010 (21,7%), is dit een significante afname bij de jongens ($\chi^2 = 6,8$; $df = 1$; $p = 0,009$). Bij de meisjes stellen we een lichte toename vast, van 13,8% in 2010 naar 15,2% in 2014. Dit verschil is echter niet statistisch significant ($\chi^2 = 2,8$; $df = 1$; $p = 0,093$).

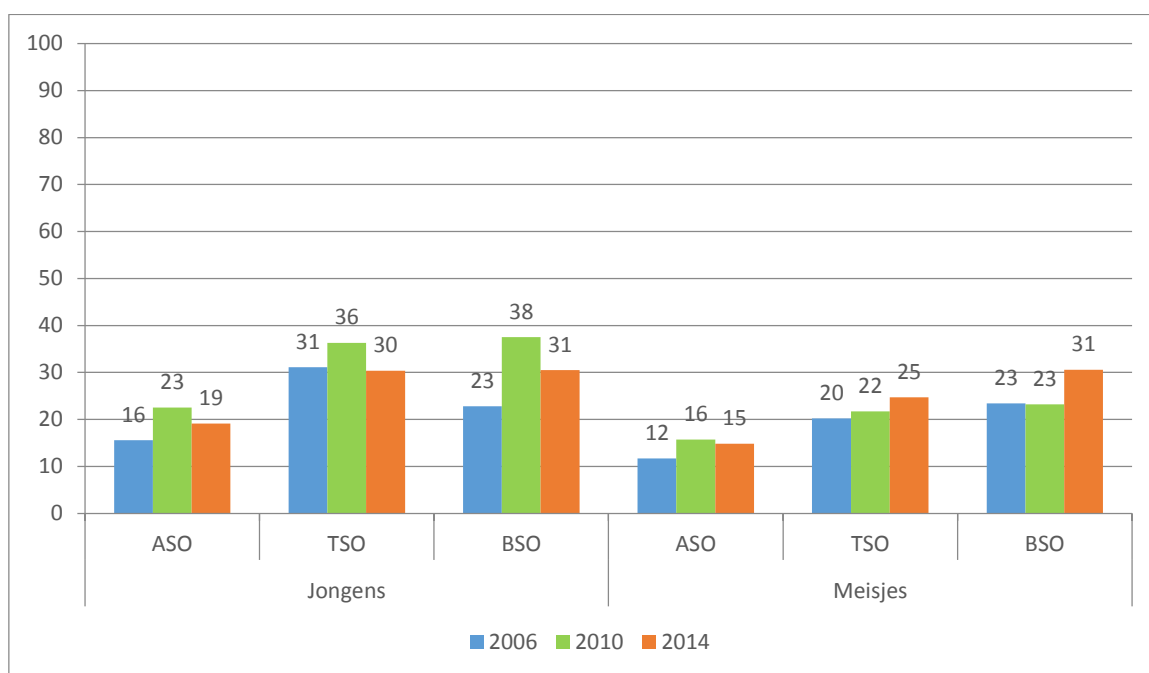
In grafiek 1 staan de resultaten van het ooit gebruik van cannabis per leeftijdsgroep in 2006, 2010 en 2014.

Grafiek 1 Percentage prevalentie life-time consumptie cannabis naar leeftijd en geslacht

Naar opleiding en geslacht zijn, net zoals in 2010, ook in 2014 duidelijke verschillen in het ooit gebruik van cannabis merkbaar tussen de verschillende opleidingstypes. In 2014 is het ooit gebruik van cannabis het laagste in het algemeen secundair onderwijs: 19,1% van de jongens in het algemeen onderwijs hebben reeds cannabis geconsumeerd en 14,8% van de meisjes. Het hoogst is het gebruik in het beroepsonderwijs, waar de prevalentie 30,5% is voor de jongens en 30,6% voor de meisjes, op de voet gevolgd door het technisch onderwijs (respectievelijk 30,4% en 24,7%) (jongens: $\chi^2 = 30,6$; $df = 2$; $p < 0,001$; meisjes: $\chi^2 = 64,7$; $df = 2$; $p < 0,001$).

In vergelijking met de gegevens uit 2010 daalt het ooit gebruik van cannabis binnen alle onderwijstypes, al is deze daling enkel significant binnen het technisch en beroepsonderwijs (ASO: $\chi^2 = 3,3$; $df = 1$; $p = 0,069$; TSO: $\chi^2 = 6,8$; $df = 1$; $p = 0,009$; BSO: $\chi^2 = 5,5$; $df = 1$; $p = 0,019$). Bij de meisjes daalt het ooit gebruik binnen het algemeen onderwijs maar stijgt het daarentegen binnen het technisch en beroepsonderwijs. Enkel de stijging binnen het beroepsonderwijs is echter statistisch significant (ASO: $\chi^2 = 0,4$; $df = 1$; $p = 0,532$; TSO: $\chi^2 = 1,8$; $df = 1$; $p = 0,181$; BSO: $\chi^2 = 5,9$; $df = 1$; $p = 0,015$). De evolutie van de prevalentiecijfers zijn weergegeven in grafiek 2.

Grafiek 2 Percentage prevalentie life-time consumptie cannabis naar opleiding en geslacht

Laatste maand gebruik van cannabis

In 2014 gaven significant meer jongens dan meisjes aan dat ze in de laatste maand cannabis gebruikt hadden: 9,8% van de jongens in vergelijking met 6,3% van de meisjes ($\chi^2 = 26,6$; $df = 1$; $p < 0,001$). Gebruik van cannabis in de laatste 30 dagen neemt zowel bij jongens als bij meisjes sterk toe naarmate de leeftijd toeneemt (jongens: $\chi^2 = 177,2$; $df = 2$; $p < 0,001$; meisjes: $\chi^2 = 73,2$; $df = 2$; $p < 0,001$) (zie tabel 1). Het merendeel van de jongeren dat cannabis gebruikt, doet dit 1-2 dagen per maand.

In 2010 was het cannabisgebruik in de laatste 30 dagen respectievelijk nog 11,3% bij de jongens en 4,9% bij de meisjes. Zowel de daling bij de jongens als de toename bij de meisjes zijn statistisch significant (jongens: $\chi^2 = 4,6$; $df = 1$; $p = 0,031$, meisjes: $\chi^2 = 5,9$; $df = 1$; $p = 0,015$). Wanneer we een opsplitsing maken naar leeftijdsgroepen, dan zien we dat de daling bij de jongens veroorzaakt wordt door de leeftijdsgroep 17-18-jarigen ($\chi^2 = 4,4$; $df = 1$; $p = 0,035$), terwijl de toename bij de meisjes te wijten is aan de leeftijdsgroep 15-16-jarigen ($\chi^2 = 5,3$; $df = 1$; $p = 0,022$).

Tabel 1 Percentage consumptie cannabis in laatste 30 dagen naar leeftijd en geslacht

	13-14		15-16		17-18	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Nooit	98,2	98,9	90,8	93,1	80,8	89,7
1-2 Dagen	1,1	0,9	4,6	3,4	6,7	5,8
3-5 dagen	0,3	0,1	1,7	0,8	4,2	1,1
6-9 dagen	0,1	0,1	0,8	0,7	2,5	0,9
10-19 dagen	0,1	0,0	0,8	1,1	2,0	0,7
20-29 dagen	0,0	0,0	0,7	0,5	0,9	0,8
30 dagen of meer	0,2	0,0	0,6	0,4	3,0	1,1

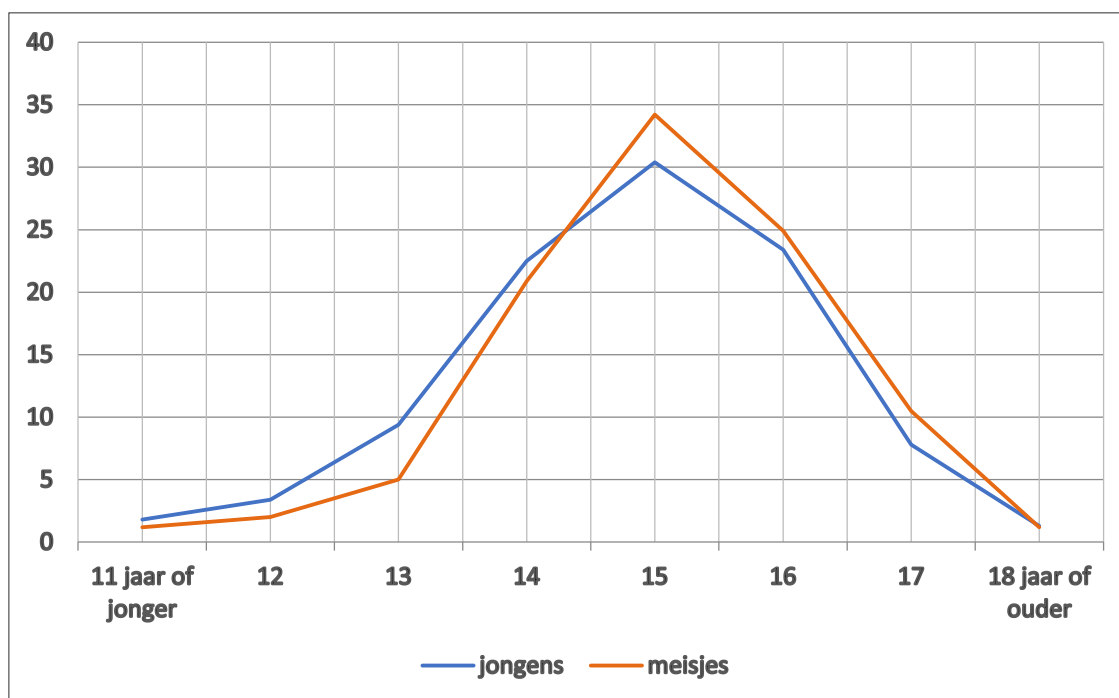
Ook naar opleiding is er een significant verschil in het gebruik van cannabis in de laatste 30 dagen. Meer jongeren uit het beroepsonderwijs consumeren cannabis, vergeleken met de andere onderwijstypes; de prevalentie van cannabisgebruik ligt het laagst bij jongeren uit het algemeen secundair onderwijs (jongens: $\chi^2 = 55,3$; $df = 12$; $p < 0,001$, meisjes: $\chi^2 = 80,1$; $df = 12$; $p < 0,001$). Dit wordt weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Percentage consumptie cannabis in laatste 30 dagen naar opleiding en geslacht

	ASO		TSO		BSO	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Nooit	91,5	96,2	83,8	87,6	83,1	85,3
1-2 Dagen	4,2	3,0	6,5	5,2	5,5	7,4
3-5 dagen	2,0	0,4	3,3	1,6	3,0	1,6
6-9 dagen	1,2	0,2	1,9	1,2	0,8	1,3
10-19 dagen	0,4	0,1	1,9	1,6	2,0	2,1
20-29 dagen	0,3	0,2	0,7	1,0	1,8	1,3
30 dagen of meer	0,4	0,0	1,8	1,6	3,6	1,1

Leeftijd eerste keer cannabis

Tot slot bevroegen we in 2014 ook de leeftijd waarop jongeren de eerste maal cannabis consumeerden. 80,8% van de jongens en 84,8% van de meisjes gaven aan nog nooit cannabis te hebben geconsumeerd. Bij de jongeren die dit wel al gedaan hebben, ligt de mediaan voor eerste cannabisconsumptie op 15 jaar, zowel bij jongens als bij meisjes. Aangezien deze data voor de eerste maal bevroegd werd in 2014, is vergelijking met voorgaande enquêtes niet mogelijk.

Grafiek 3 Leeftijd eerste cannabisconsumptie, in percentage

Besluit

In 2014 stellen we een significante afname vast van het aantal jongens dat ooit al cannabis geconsumeerd heeft. Bij de meisjes is er geen significant verschil in vergelijking met 2010.

De Vlaamse doelstelling om life-time gebruik van cannabis onder de 14% te krijgen voor jongeren onder de 18 jaar wordt echter nog niet gehaald.

Bij het laatste-maand-gebruik zien we een significante stijging bij de meisjes.

Verder zijn er significante verschillen naar onderwijstype en leeftijd: cannabisgebruik neemt toe naarmate men ouder wordt. Bovendien consumeren meer jongeren uit het beroepsonderwijs cannabis dan jongeren uit de andere onderwijstypes. De prevalentie van cannabisgebruik is het laagste bij jongeren uit het algemeen secundair onderwijs.

Contact

De studie Jongeren en Gezondheid is te vinden op: www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be.

De verantwoordelijke onderzoekers zijn Prof. Dr. Benedicte Deforche en Dr. Anne Hublet.

Contactpersoon: Bart De Clercq (b.declercq@ugent.be)

Medewerkers: Dr. Wendy Van Lippevelde, Thomas Buijs

Adres:

Universiteit Gent

Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen

Vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde

De Pintelaan 185, 4K3

9000 Gent

Tel: +32. 9 332 36 18

De internationale studie Health Behaviour in School-aged Children is te vinden op www.hbsc.org.

Gebruikte afkortingen

chi²: Resultaat van chi-kwadraatberekening voor kruistabel

df: degrees of freedom: vrijheidsgraden

p: probaliteit: resultaat van statistische test : kleiner dan 0,05 wordt als statistisch significant beschouwd